

DE NOORD-BRABANDER.

Staats- en Letterkundig Dagblad.

DICERE VERUM QUID VETAT? **AN DIVERSEN DIENSTEN**

ABONNEMENTS-PRIJS
Voor de Stad f 12.
Iraancq per post. » 14.

(Verschijnende driemaal ten week: Dingsdag, Donderdag en Zaterdag.) behalve 35 cents zegel.

DE STAATSRAAD, GOUVERNEUR DER PROVINCE NOORD-BRABAND.
In aanmerking nemende, dat, volgens hetzelfde aankondiging, van den 13 December JI, de passage voor de Rijn- en Voertuigen over de brug No 9 A. te Helmond, van den 19 dier maand tot den 15 dezer zoude zijn gestremd, dat echter onder het afbreken der defecte gedeelten dier brug is gebleken, dat de vernieuwingen veel uitgebreider zullen moeten plaats hebben dan in het Bestek omschreven; terwijl ook het landhoofd aan de rechterkantzijde eene groote vernieuwing zal moeten ondergaan, waardoor deze werkzaamheden, bij redelijk werkzaam weder, niet voor den 5 Februarij, aanstaande kunnen voltooid wezen.

Heeft goed gevonden het publiek met die langere stremming bij deze bekend te maken.
's Hertogenbosch, den 17 Januarij 1843.
De Staatsraad **GOUVERNEUR** voornoemd.
A. J. BORRET

KEKELIJKE STAAT.

Men schrijft uit Rome den 26 December: Niet tegenstaande de godsdienstige geschillen die tuschen den II. Stoel en het Russisch gouvernement bestaan, zijn de Hertog en Hertogin van Leuchtenberg door de Pauselijke autoriteiten niet onderscheiding ontvangen en behandeld.
De Paus heeft bevolen dat men aan HH. KK. HH. eene eerewacht zou toevoegen. De Paus heeft aan de werklieden zijner mosiek-fabriek bevel gegeven eenige kostbare voorwerpen te maken, welke Z. H. voornemens is aan de Hertogin van Leuchtenberg ten geschenke te geven.

Wij ontvangen eene goede tijding uit Rome, zegt de *Uniers*. De abt Gerbet, wiens stilzwingen reeds lang door de Katholiken betreurd wordt, geeft ons eene *Esquisse de Rome Chrétienne*, (eene schets van christelijk Rome) dit werk zal uit drie boekdeelen bestaan; het eerste zal onmiddellijk en het tweede, twee of drie maanden daarna ter perse gelegd worden.

DUITSCHLAND

Zen M. de Koning van Hannover, als mede de Kroonprins, betanden zich sedert eenige dagen te Berlijn. — Te Düsseldorf meent men zich 18. 1843. gen. Slejen dat de groote pruisische ijzeren spoorweg ook door of langs die stad loopen zal.

ENGELAND

De heer O'Connell schijnt tot eenen grooten stap besloten te hebben. Afgemat van de vergeefschte pogingen voor de regten van zijn land, welke Engeland weigert, dringt hij met eene nieuwe kracht op de noodzakelijkheid eener nationale wetgeving aan, onafhankelijk van het Engelsch parlement en zitting houdende te Dublin. Van eenen anderen kant heeft de onverschilligheid waarmee Ierland het heden toe, het ontwerp der herroeping van de wetgeving die, heeft ontvangen, den heer O'Connell het besluit doen nemen, het nationaal gevoel op den bodem te persen, teneinde binnen

eenige maanden de kwestie te kunnen oplossen, te weten of Ierland al, of niet zijne pogingen wil ondersteunen in den strijd, dien hij heeft aangevangen. Wij beschouwen deze poging van den heer O'Connell als de laatste, die mogelijk is; of het zal hem gelukken de uiteenloopende opinien en de massa van het volk met zich te vereenigen, of hij zal genoodzaakt zijn een ander vaan op te steken. De heer O'Connell gevoelt wel dat het hem moeijelijk zal zijn, aan deze laatste gevolgtrekking te ontsnappen, indien zijn plan schipbreuk lijd, ook zal hij alles aanwenden om den goeden uitslag te verzekeren.

Ik ben niet voornemens, zegt hij in eenen brief aan zijnen zoon John, mijn lijd te verliezen niet bij de zittingen der kamer tegenwoordig te zijn. Ik heb genoeg in Ierland te doen. Ik moet voor de herroeping werken. Er is geen plaats in het land, die ik niet zelf of door een vertegenwoordiger zal bezoeken. Ik zal niet in het parlement verschijnen, dan om op de beleedigingen te antwoorden, die men Ierland toewerpt. Maar daar er geen wet ontwerp dezelfs toestand betreffende, in de zitting moet behandeld worden, zal ik waarschijnlijk niet voor Paschen naar Londen gaan.

De strijd van beroering, die over het wel slagen der kwestie van de herroeping moet beslissen, gaat eenen aanvang nemen. De heer O'Connell bereidt zich daartoe voor, door zijne krachten te hernemen in de gebergten, die voorheen zijre wig waren.

Van *Darrynane abbje* heeft hij een eerst appel aan Ierland gedaan, in een zeer uitgebreid adres. Dit document, vol vuur en jeugd is eene der belangrijkste stukken, die de pen van den volkskennier heeft voortgebracht.

Ieren roept hij uit, vereenvoudig uw staatkundige geloofsbelijdenis; zij moet in het vervolg slechts uit twee artikelen bestaan: het eerste de herroeping der Unie is het eenige middel om de rampen van Ierland te verhelpen; het tweede, deze maatregel te verkrijgen is in onze magt; indien wij hart genoeg hebben om denzelven wettelijk te willen, en deugd genoeg om onze krachten tot dit doel te verzamelen. (*Uniers*)

LONDEN 11 Januarij. Een bijzondere brief uit Londen bevat het volgende: De opening van het parlement nader, de raad der ministers moet onmiddellijk hare conferentien over den zantinstel der troonrede houden. Het schijnt reeds besloten, dat lord Aberdeen, niet tegenstaande men in de openingsrede in Frankrijk het stilzwingen heeft in acht genomen, omtrent het traktaat van onderzoek eene paragraaf er in zal brengen, om te bewijzen dat Engeland niet van het beginsel van het traktaat afziet, en dat het tot stand gebrachte reglement met Frankrijk, over het aantal kruisers op de kust van Afrika te houden, noodzakelijk veel tot de vernietiging van den slavenhandel zal toebrengen. De depeches welke lord Cowley heeft afgezonden, om den vermoedelijken geest der nieuwe Fransche Kamer af te malen, schijnen het optimismus en de zekerheid te doen gevoelen, waarvan de heer Guizot in zijne zalen het bewijs geeft.

De koning, Malcolm, die het door Koningin Victoria bekrachtigde vredesverdrag met China naar dat rijk moet overbrengen, is dezer dagen op zijne reis daarheen door Parijs gekomen. Volgens sommige Londensche dagbladen is die boodschapper ook de overbrenger van een bevel tot terugroeping van den tegenwoordigen Gouverneur-Generaal van Britsch-Indië, lord Ellenborough. Die landvoogd heeft de gunstige verwachtingen, welke men van hem koesterde, niet vervuld. Alleen de maatregelen, die hij bijkens de laatste berispen uit Indië, tot de uitbreiding der schreepvaart op den Indus genomen heeft, langs welke rivier thans het uit Afghanistan teruggetrokken leger heeft post gevat, worden door de Londensche dagbladen geroemd. Daarentegen worden nagenoeg algemeen de verwoestingen en vraknemingen, waardoor zich de aftogt van dat leger heeft gekenmerkt, en die, naar men meent, op bevel van lord Ellenborough hebben plaats gehad, door die dagbladen sterk afgekeurd. Sommige beschouwen deze zaak uit een staatkundig oogpunt, en verklaren er geen enkel heil in te zien, dat de Afghanen door de verwoesting van hun land tot wester waaktucht zijn opgewonden. Andere achten het gebeurde ontferend voor den Britschen naam.

SPANJE

Rada houdt de zaak der verkiezingen de geesten in Spanje ijverig bezig. De strijd wordt leyendig want het schijnt dat alle partijen daar aan moeten deel nemen. De verkiezingen zullen volgens eene bijzondere van deminister van binnenlandsche zaken den 27 Februarij in de distrikthoofdplaatsen beginnen en het algemeen verslag derzelven zal op den 20 Maart in de hoofdplaatsen van elke provincie geschiedend. Het getal der te benoemen gedeputeerden is 24, en dat der suppleanten 97, en dat der senatoren 48.

Men zegt dat het gouvernement voornemens is om voor de verkiezingen verscheidene burgerlijke opperhoofden van hune bedieningen te ontzetten. Men leest in de *Phare de Bayonne* van den 11, in onder dagteekening van Barcelona den 6 Januarij, dat de zaak der oorlogsbelasting houdt de geesten vromingelijk bezig. Het door den generaal Seoane bepaald uitstel voor de geheele betaling, is heden verschenen; maar, niet tegenstaande alle bedreigingen, heeft de handel nog slechts 190000 franken en de grondwignars 3,000 franken gestort. De generaal Seoane vercaende dat het nemen van krachtige maatregelen eene tegenovergestelde werking zal hebben aan die, welke het gouvernement zich voorstelt, en het welk de bekoning met 2 miljoen is, heeft een nieuw uitstel van vijf maanden toegestaan. Ik geloof niet dat bij het einde van dit nieuwe uitstel de zaken enigzins verder zullen gevorderd zijn; de schatplichtigen hebben door het manifest der gedeputeerden uit Catalonie en door de Madridsche pers vernomen, dat het offer van welk men van hen gicht, onwettig is, en dat zij diez gij weigeren te betalen, hun gezag niet

publiek zal worden goedgekeurd. Zulks zal hun

De municipaliteit van 1842 blijft nog in be-
diening, hoewel hare magt den 31 December reeds
heeft opgehouden.

De wederopbouw van de stad wordt met
kracht voortgezet; men werkt er zelfs op de
feestdagen, iets hetwelk in Spanje zeer opmerkens-
waardig is. Men gelooft dat de werken tegen het
einde dezer maand in gereedheid zullen zijn.

Ik heb het zekere bewijs, dat bijaldien de con-
sul van Engeland niet bij het feest tegenwoordig
was, dat door de vreemde consuls aan den Heer Lesseps
gegeven is, de reden hiervan alleen bestaat in het
onlangs plaats gehad hebbende overlijden zijner
vrouw; maar hij heeft er zich echter officieel door
zijn kanselier doen vertegenwoordigen.

Aan de tafel der officieren van de Artillerie
werd door den kolonel van het regiment een toast
ingesteld aan den consul van Frankrijk en den
commandant van het station, een ander door den
consul aan het edele en onderscheidene corps
artillerie. Daarna heeft de luitenant kolonel eene
hartelijke aanspraak aan den Heer Lesseps en aan
den Heer Gallier gedaan, waarin hij zijne dank-
baarheid en die zijner makkers betuigde.

FRANKRIJK

Men schrijft uit Tunis den 20 December 1842:

TUNIS is levendig bezig met eene geheel en
al onverwachte gebeurtenis. De Bey heeft vrijwillig
besloten, dat elk slavenkind, dat in het vervolg
in het rijk zou geboren worden, vrij zal zijn. Dit
is niets minder dan een beginsel tot uitroeiing
der slavernij in zijne staten. Deze schikking bevat
reeds eene kiem in zich van eene algeheele ver-
andering van s'lands instellingen. Eene zeertoe-
vallige omstandigheid heeft aanleiding tot dezen
maatregel gegeven.

Eene zwarte familie, welke men voornemens was
afzonderlijk te verkoopen, nam hare toevlugt
tot het generale consulaat van Frankrijk, en smeekte
de bescherming af van den consul. De Heer de
Lagau ging den volgenden dag deze zaak bij
den Bey bepleiten. Zijne hoogheid bewogen met
het smartelijk tafreel, dat de consul van
Frankrijk hem afmaakte, ondervroeg den va-
der en de moeder, gaf aan zijnen minister bevel
om deze ongelukkigen te koopen en bijzondere
zorg voor dezelve te dragen; daarna zich tot het
kind wendende, zeide hij, dat het vrij was, en
verklaarde plegtig dat voortaan elk slavenkind vrij
zou zijn, dat in het rijk zou geboren worden. Dit
besluit werd terstond afgekondigd, en zal stipte-
lijk worden uitgevoerd.

Wij kunnen ons niet onthouden den Bey van
Tunis geluk te wenschen met dezen edelen stap
tot vernietiging der slavernij in zijne staten, en het
zij hem tot roem zulks vrijwillig gedaan te hebben.

(L'Univers.)

Men schrijft uit Turin den 9 Januarij:

De niet het fransch gouvernement sedert eenige
dagen begonnen onderhandelingen om een traktaat
van handel en zeeraat te sluiten, schijnen haar
einde te naderen. De bijeenkomsten van den franschen
ambassadeur met den Heer Gallina, minister van
financien, zijn deze dagen zeer menigvuldig geweest.

Men heeft opgemerkt dat de invloed van den
franschen ambassadeur bij het Sardisch gouverne-
ment, sedert eenigen tijd vermeerderd is. Zulks
wordt aan het hof gezien, en op den 11 Januarij
is hij het geweest; die in naam van het corps di-
plomatiek het woord tot den Koning en Koningin
gevoerd heeft.

PARIS 14 Januarij. De eerste operaties van
de Kamer der gedeputeerden toonen, dat de laatste
verkiezingen eene ontgeensgelyke moederheid
aan de behoudende partij verzekerd heeft, en de-
zelfde meester van den tegenwoordigen toestand
heeft gemaakt. Het linker centrum, de linkerside
en de radicaal, vereenigd, kunnen deze meerder-
heid niet doen wankelen. Zij schijnen zelfs van
den strijd afgzien te hebben, want zij nemen
geen deel aan de belangrijkste stemmingen, niet-

tegenstaande de herhaalde waarschuwingen van
hunne organen bij de drukpers.

De Heer Gnizot heeft den ministeriellen zetel
reeds vier malen bekleed, te weten:

Den 11 Augustus 1830 met den Heer Dupont	82 dagen
Den 15 October 1832 met den Heer Boyl	75
Den 6 December 1836 met den Heer Molé	221
Den 29 October 1840 tot heden	804

te zamen 1182 dagen

NEDERLANDEN

WINSSEN den 12 Januarij

In den nacht tusschen Dingsdag en Woensdag 11.
had hier het volgende ongeval plaats:

Omstreeks middernacht, tusschen elf en twaalf
ure, komt een persoon bij eene weduwe, die met
hare dochter een afzonderlijk huis bewoont, de
achterdeur openen. Na de middeldeur met eene
ladder opengelopen te hebben, nadert hij die
twee te bed liggende.

Door de dochter gevraagd: Wat wilt gij? Wat
zoekt gij? werd zij met slagen overloden.

De moeder zijne hand grijpende, werd genoodzaakt
dezelve los te laten, en oogenblikkelijk was de
dochter met dien persoon handgemeen, eerst in
de keuken en vervolgens in het achterhuis. In de
keuken werden haar geweldige slagen gegeven,
dan, naauwelijks was zij in het achterhuis, of de
achtenzestigjarige weduwe hoort haar kind roe-
pen: Moeder Moeder!

Deze naar hare dochter willende snellen, vindt
noch dochter, noch persoon en de achterdeur toe

Daar zat die bedroefde weduwe, met schrik en
angst vervuld, de terugkomst harer dochter te
gemoet ziende; maar te vergeefs.

Zij bleef in eenen akeligen toestand, alleen in
huis, tot dat de morgenstond aankwam.

Eindelijk wordt de zeventwintigjarige meisje,
op eenen afstand van omtrent 230 treden, zittende
in haar hemd, met bloed en stekken overdekt,
dood gevonden.

Niemand kan hiervoor de reden vinden, daar
zij, in het algemeen voor zedig en braaf werd
gehouden.

De Regtbank is ijverig bezig om inlichtingen in
te winnen; tusschen Donderdag en vrijdag, is des
nachts, een inwoner opgeligt en naar Nijmegen
gebragt.

Des Zaturdags, om tien ure, is het lijk ter
aarde beald, waarbij onze Welw. Heer Pastoor
eene lijkrede deed, over de onzekerheid des sterf-
uurs, die de aanwezenden herte tranen deed storten.

NIJMEGEN, 13 Jan. Nadat de, in den mor-
gen van heden uitgereden Commissie uit de Arron-
disement-Regtbank alhier, wederom binnen deze
stad was gearriveerd, werd op den avond van he-
den, onder den toezicht eener ontzettende menigte
nieuwsgierigen, die niet dan door een detachement
infanterie van voor de gevangenis konden worden
verdreven, alhier gevatelijk op eene kar binnens
gebragt zekere Johannes Josephus Boudoin, gewe-
zen marijner in Hollandsche dienst, als verdacht
van zich te hebben schuldig gemaakt aan den te
Winszen op den persoon van Hendrina Otten ge-
pleegden moord.

ZIERIKZEE, 14 Jan. De bijna ten einde ge-
maelde week, heeft de bewoners dezer grijze Zeeuw-
sche eilanden, bij vernieuwing getuigen doen zijn
van tooneelen, die den hardvochtigsten een tranen
zouden afpersen; en welke wij, daarom, der al-
gemeene mededeeling niet onwaardig hebben geacht.

In den voormiddag van den 9 dezer maakte het
Engelsche barkaschip *Centenary* kap. J. Souter,
komende van Alexandrie, geladen met dunnaboonen
en bestemd naar Rotterdam, met loods aan boord
op de plaats genaamd den Banjert, vast. Niette-
genstaande alle de aangewende doeltreffende maat-
regelen om lus en in vlot water te komen, is dit
de schepelingen niet mogen gelukken. Bij het
meer en meer verheffen van den wind, het wees-
ter worpen van de see, en het toenemend sterker
worden der branding, werd de bodem door eenen
rotsverbrekenden golfslag sodanig gebeukt, dat

men te vergaan met ieder oogenblik den
zag. In dien bagheliiken toestand moest men
dig en in allerijl gebruik worden gemaakt van
eenige middel tot redding en lijfsbehoud.
Bergt zich in de groot sloep. Papieren kleed
van was, alles moest men ontlasten,
tegen (of tusschen) den denkbeeldigen dode
punt de see heen geboeid mensch. Over de
aandoeningen van een ongelukkig ziek man,
door eenen gapenden afgrond wordt aangesta-
en in dat oogenblik door zijne eenige hoop-
teun zijner broeders, wordt verlaten, kan
gevoelvolle herten met de meeste juistheid
deelen. Inmiddels is het de equipage mogen ge-
ken den oever van het eiland Schouwen te berei-

In de eerst opvolgende dagen hebben ver-
lende wakkere zeelieden beproefd den verongel-
ten bodem te genaken, zoo om den daarop ach-
gebleven zieken man te redden, als te trachten
zee een gedeelte van dezelve woeker te ontwei-
gen, en hoezoer alles vruchteloos is geweest, en
en lading met hetgeen er zich op bevond e-
prooi der golven zijn geworden, zijn bij deze
legenschap wederom nieuwe blijken van mannel-
opversaagdheid gegeven, vooral door die van E-
nisse, hebbende drie opewe ranke vischbooten
die plaats den storm, die in den namiddag
den 11. heeft gewoed, in de Noordzee gebrave

Op den 10. Jan. des voormiddags omstreek
ure, pakten boven het oost uiteinde van Duivela
zijnde een der eilanden waarvan Zierikzee het m-
denpunt uitmaakt, verscheiden donkere wolken
zamen, dewelke zich één uur later, in een on-
meen fellen lichtstraal, vergezeld van daverend
donderknal, en gevolgd door zwaren hagelslag,
sneeuwjagt ontlasten. De bliksem waarde in v-
schillende rigtingen, tot hij in de nabijheid,
regenog, over de hofstede van den landbouw
J. Kooiman, gelegen bij Bruinisse, op een troe-
de lucht doorklievende wilde ganzen stiet, met
gevolg dat ses dezer dieren ter aarde stortte
waarvan er vier levende slaven liggen, terw-
de schicht des bliksems, door dezen ricochet pe-
pendiculair naar beneden schoot in een vlakke
open drinkensput, bestemd voor rund- en and-
vee, en gelegen op slechts weinige ellen afstal-
van des bouwman's woning, het water daarop br-
sende opwaarts dreef, doch er ook gelukkig
smoorde. De landman met zijn gezin, in welke
gezigt dit is voorgevallen, en die in een oogenb-
der ellende ten prooi hadden kunnen worden, z-
er alzo, door den zegen van den Algoede, m-
den enkelen schrik afgekomen.

Op den 11 Januarij werd in de nabijheid van
Schouwendijke, omtrent een uur bewesten Brouwer-
haven, op het strand gevonden, eene sloep
waarin zich twee lijken bevonden. Aldra ontdekt
men, dat dezelve te Oudorp (Flacquee) te he-
behoorde, van waar zij, beinand met acht koppen
was uitgegaan, ten einde eenen timmerman af-
een der voor Brouwershaven liggende zeeschepen
te bezorgen. Na volbragte taak is gen. sloep
Brouwershaven binnengelopen, vanwaar zij, in
intentie om huiswaarts te keeren, in den avond
van den 10 dezer, is vertrokken. Acht menschen
bijna allen huisvaders, hebben alsoo verspoedig
dezelver graf in de golven gevonden.

Op den 13 Januarij zijn op de reede van Zierik-
zee twee tjalkschepen verongelukt, van een der
zelve is de equipage, bestaande uit schipper,
knecht en jongen, verdronken; de andere is geluk-
tig gered, door den edelen moed der zeel-
lieden van de stad, die dit kloek bedrijf met
ingevaarstelling van hun eigen leven hebben ver-
rigt, en aan wien het dan ook niet heeft gemak-
geld iedere poging in het werk te stellen ter red-
ding van eerst gen., dewelke zij reeds tot op 1
m. 40 ellen afstand waren genaderd, zonder het
schip te kunnen genaken, waarin zij door de
zwaren stroom, fellen wind en klimmenden golf-
slag zijn verbinderd.

Van Brouwershaven schrijft men van den 11 dezer
Op gisteren is in de nabijheid dezer stad een

edelmoedigheid behreven, die wel waardig is bekend te worden. Op den middag van Dingsdag den 10den dezer werd hier de tijding aangebragt, dat twee werklieden met name Gerrit Hubregtse en Cornelis Bae, zcherprijnnerlieden uit Middelburg, doch alhier bij het plaatsen der duc d'alves, ten dienste der scheepvaart, werkzaam, zich bij de uiterste punt eener parabol op de stelling van een der duc d'alves, nabij den hoek van den Osse, op een half uur afstands van deze stad, bij het opkomen van den storm en daardoor veroorzaakte hoogen vloed, van den wal afgescheiden bevonden, en gewisselijk zouden moeten ontkomen, indien er geene tijdige hulp verleend werd. Dadelijk hierop namen Marinus Braam, Ary de Meijer, Johannes van de Velde Stoff-zoon, Boelhouwer, van Beveren en Pieter Vis, ingezetenen dezer stad, het kloekmoedig besluit om, niettegenstaande den hevigen storm en de sterke branding, alles tot redding te beproeven.

Daar het voor onmogelijk was to houden, om van uit de haven dezer stad tegen den hevigen wind en de onstuimige golven in eene ranke boot de bewuste plaats te bereiken, besloot men, hoe veel bezwaar dit ook in had, de boot van gemelden Marinus Braam, met behulp van een aantal ingezetenen, die naar den Osse leidt, te land te voeren naar de plaats, waar de voornoemde timmerlieden zich in nood bevonden, hetgeen, na eene volharding van twee uren, is mogen gelukken, als wanneer de boot, te water gelaten zijnde, de edelmoedige redders daarmede, niettegenstaande de hooggaande golven en hevige branding, met inspanning van alle krachten, naar de plaats gerocid zijnde, waar de beide genoemde werklieden zich bevonden, het genoegen mogten smaken deze twee personen, zijnde beide vaders van talrijke gezinnen, in de sloep op te nemen en aan eenen gewissen dood te ontrukken.

's GRAVENHAGE 15 Januarij,

Men weet, dat bij Zr. Ms. besluit van 26 Oct. 1841, ingesteld is eene commissie tot onderzoek van de aangelegenheden der Maatschappij van Weldadigheid, bestaande uit de heeren Canneman, van Akerlaken, Bruce en Metman, als amanuensis. Zij heeft den 15 November 1842 een zeer uitvoerig rapport uitgebragt, en geeft daarin verslag, 1° van den stand van zaken tijdens hare benoeming, en de betrekking tusschen de regering en de Maatschappij destijds bestaande; 2° van hare verrichtingen; 3° van den uitslag, dien hare verrichtingen gehad hebben, en 4° van de voorstellen, die zij ter definitieve regeling der zaak meent te moeten doen.

De Commissie beschouwt de Maatschappij als een zedelijk ligchaam, waarover de regering, uithoofde van hare strekking en uitgebreiden invloed op het welzijn van den Staat, bij voortdurend een waakzaam oog moet houden. In de eerste vier jaren van het bestaan der Maatschappij (1818-1822) heeft zich de regering daartoe bepaald, behalve dat zij haar eenige gunsten verleende. Van 1822-27 heeft de regering met haar zes contracten gesloten, die naar de regelen van het burgerlijk regt moeten worden beoordeeld, en waarbij de Maatschappij van Weldadigheid zich verbond tot alijdurende verpleging van een zeker getal behoeftigen, tegen ontvangst van zekere sommen. In 1827 bleek de ongunstige toestand der Maatschappij, door haren stichter, graaf van den Bosch, te wijten aan de te geringe geschiktheid der bestedelingen tot werken; doch waarvan de schade zou ophouden, indien de ondervinding mogt aantoonen, dat de daardoor door de Maatschappij bij een nieuw contract bedongen vergoeding toereikende was. De ondervinding heeft, zegt de Commissie, volgens verklarung der permaante Commissie van 23 Julij 1830, het voldoende dier vergoeding aangetoond. Eerst in Mei 1831 is de regering van den nieuwen ongunstigen staat der Maatschappij onderrigt, door het verzoek om een voorschot van f 200,000. In die schijnbaar tijdelijke geldverlegenheid is te gemoet gekomen; de oogst was voordelig, doch in den loop van het-

zelfde jaar werd een nieuw gelijk voorschot gevraagd, en in het begin van 1832 verkregen. Een onderzoek van Regeringswege destijds ingesteld had bewezen, dat de geldelijke ongeligheden reeds lang hadden bestaan.

In afwachting van de terugkomst van den atichter uit de Indiën, werd haar, tot het gaande houden der zaken, uit gunst toegestaan f 207,000. Twee commissarissen, van 's Konings wege benoemd, bewezen in 1834, dat een aanmerkelijk jaarlijksch te kort op de werkzaamheden der Maatschappij zou bestaan. Zijne Exc. de graaf van den Bosch schreef den achterstand van 3½ miljoen tot zijne terugkomst toe aan zijne verwijdering, en wees als redmiddel aan, de uitbreiding van den landbouw, waartoe de gelden, misgaders tot betaling der renten en aflossing, door het departement van Kolonien, zouden worden goedgeaan, en de inrigting van de Maatschappij aan de Overzeesche Bezittingen van den staat zou dienstbaar worden gemaakt. De uitbreiding der cultuur zou, volgens den ontwerper, geschieden onder toezigt der Regering. De regering, zegt de Commissie, is tot die plannen alleen toegetreden, omdat haar geen ander redmiddel bekend scheen.

Bij koninklijke besluiten van 1836-39 werd aan de Maatschappij toegezegd 1°, f 1,300,000, tegen 4 pCt. 's jaars; 2°, nog f 200,000 's jaars, en 3°, jaarlijks zoo veel als de winst op de oost-Indische duiten meer zou bedragen dan f 200,000 en in allen gevalle f 100,000. De voorschotten zouden altijd kunnen worden teruggevorderd, en de som, sub no. 3, werd alleen verstrekt tot nadere beschikking des Konings. In 1837 werd der Maatschappij verlof gegeven, uit de fondsen tot uitbreiding van den landbouw fabrikinringtonen aan te leggen. Nogtans is later door haar weder f 100,000 daartoe gevraagd en verkregen. Al de bepaalde gelden zijn door haar ontvangen, uitgezonderd de meerdere opbrengst der duiten-winst, bedragende van 1836-40 f 633,609.

De ontoereikendheid der hier te Lande beschikbare oostindische fondsen was de eerste oorzaak, dat die som niet werd uitbetaald. De stichter deed nu verschillende voorstellen, die alle door de Regering zijn verworpen. De Staatsraad, destijds *ad interim* belast met de directie van het Departement van Kolonien, was van oordeel, dat de voorgenomen wijziging van art. 60 der Grondwet eene jaarlijksche volledige mededeeling zou na zich slepen van al wat gevorderd werd ter bepaling van het beschikbaar batig slot der indische administratie. De stelligste toezeggingen waren in dien zin aan de Staten-Generaal gegeven.

De Minister van Financien verklaarde, bij zijn rapport van den 26 Augustus 1840, geheim, aan den Koning, dat hij geene vrijheid had om tot ondersteuning der Maatschappij van Weldadigheid op eene indirecte wijze mede te werken. De offeringen, reeds ten behoeve van de Maatschappij door de schatkist gedaan, konden, naar zijn inzien, niet worden verheeld, en hij geloofde daarom, dat men ook bij de begroting van het Departement van Binnenlandsche Zaken eene subsidie voor dit onderwerp zou moeten aanvragen, met welk denkbeeld zich de Minister van dat Departement vereenigde.

Uit deze overwegingen is voortgevloeid de last van Koning Willem I, bij missive van 6 October 1840, geheim, aan de hoofden der drie Departementen, om met elkander in mondeling overleg te treden over den aard der *casu quo* aan de Staten-Generaal te doene openingen nopens de Maatschappij van Weldadigheid.

De voorstellen van den stichter inmiddels afgeslagen zijnde, met kennisgeving dat de tegenwoordige Regering zich niet bevoegd achtte om het besluit van 17 Januarij 1830 verder ten uitvoer te leggen, werd aan de Maatschappij aangeboden een voorschot van f 125,000, om de zaken gaande te houden, en waartoe, onder anderen, aan de Staten-Generaal een voorstel gedaan zou worden. Dit had plaats, en de wet is in 1841 aangenomen. Daarbij werd niets omtrent eene definitieve beslissing der zaak uitgemakt; zij was het uitvoer-

der overtuiging, welke zich zoowel bij de Regering als bij de Staten-Generaal had gevestigd, dat eene eindregeling het onderwerp van nadere en nauwgezette overwegingen moest uitmaken. Hierop werd de Commissie van onderzoek die dit verslag heeft opgemaakt, ingesteld.

Wat hare voordragten betreft, zij stelt het behoud der Maatschappij op den voorgrond, als een roem en sieraad, als nuttig voor het Vaderland; zij erkent dat de Maatschappij en gelukkig in geslaagd is, de aan haar toevertrouwde personen van den laagsten stand, ja die wegens liederlijke levenswijze of reeds getraften naar hare bedelaargestichten zijn verwezen, aan een geregeld leven te onderwerpen, hen de bevelen hunner meerderen te doen gehoorzamen, en wat meer is, hen te doen arbeiden. Maar de reglementen van tucht, waarnaar de hogere vergripen worden gestraft, missen allen wettelijken grondslag, schoon dikwijls ook nuttig. Op de wet moeten, naar het oordeel der Commissie, alle maatregelen gegrond zijn, welke door de Maatschappij tot bewaring der tucht en alzo tot hare eigen instandhouding worden aangewend. Zij doet die voorstellen, welke vervat zijn in de jongste aan de Tweede Kamer gedane wetsvoordragt.

Hulp te verleenen zonder voorwaarden, wier naleving zooveel doenlijk werd verzekerd, was, dacht de Commissie, onverantwoordelijk. De ondervinding had maar al te zeer geleerd, dat de Regering van de eene moeilijkheid in de andere gesleept, van het eene geldelijke offer als tegen wil en dank tot het andere gebragt was. Die staat van zaken kon noch nogt langer voortduren. De pogingen der Commissie bij het bestaan der Maatschappij, om die voorwaarden te doen aannemen, leden schipbreuk op de vasthoudendheid aan eigen denkbeelden en de zucht om naar eigen goedvinden de zaken te beheeren, zonder acht te slaan op hetgene van eene andere, ofschoon ook de meest onpartijdige zijde, werd in het midden gebragt, en ondanks de na het vierde eener eeuw verkregen verkeerde uitkomsten. De Regering kan dus, zonder voldoende voorwaarden, niet anders verstreken, dan wat wettelijk van haar kan worden gevorderd; zoo plant zij zich op het beste standpunt, is van alle verantwoordelijkheid voor alle gevolgen, zelfs al ging de Maatschappij te gronde, ontslagen.

Mogten regterlijke procedures aangevangen worden, de Regering verbeide gerustelijk de uitspraak der regterlijke magt, en wachte zich wel, van deze geschillen over eigendomsregten, door buitengewone middelen, aan de beslissing van den regter te onttrekken. Onderhandelingen met de leden van de Maatschappij in het algemeen behooren op gelijke beginselen te rusten als in dit rapport wordt aanbevolen. Wierd de Maatschappij in staat van onvermogen verklaard, er zouden wettelijke beheerders moeten worden benoemd, met ophouding van alle betalingen, behalve om de zaken aan den gang te houden.

De comm. zegt ten slotte van haar rapport, dat men vroeger klaagde over het door de Regering gevolgde stelsel, om de geldelijke aangelegenheden van het land aan de inzage der volksvertegenwoordiging te onttrekken, en om, zonder medewerking van deze, ten behoeve van het moederland over de gelden der Overzeesche Bezittingen te beschikken; dat echter uit de vroeger gehouden beraadslagingen is op te maken, dat de inwilliging der Staten-Generaal op de aanvraag tot de benodigde fondsen niet zal achterblijven, indien de Regering eene volledige mededeeling doet van al wat met de Maatschappij van Weldadigheid is voorgevallen; indien zij haar stellig voornemen openbaart, om geene uitgave, ook hieromtrent, aan de goedkeuring der Staten-Generaal te onttrekken, en, indien eindelijk, de beginselen worden blootgelegd waarop, naar de regelen eener goede staats-huishoudkunde, 's lands belang, met opzigt tot de behoeftigen in de kolonien gestichten der Maatschappij van Weldadigheid verpleegd, zal worden behartigd.

Katholieke Eenheid.

Ja schitterend klinkt het werk der eenheid op het voorhoofd der Katholieke Kerk. Met vriendelijke harten en schijnende blikken stofgen zij, om tegen opzien; die tusschen de brokken van het individualismus rondmyneren; zij mogen, een roegslag op zich zelve terug werpende, en starende op de verwarring van hetgene zij hunne kerk noemen, van opzigt uitroepen: Weg met die eenheid, uwer Kerk! Eenheid van gevoelen strijdt met de vrijheid van de menschen geest. God ja, verscheiden is zijne schepselen, dus ook in zijne loering! de Apostelen zelve zijn het niet eens geweest. De Roomsche Kerk is onoverdraagzaam en halstarrig in het voorwenden hoger eenheid. De Katholieke Kerk antwoordt op die taal der vernedeling en Gods lastering: Ja, beschouw mij eens goed, gij kinderen der rede! beziet mijns geheele gestalte. Ge zult moeten erkennen, dat ik ben, die het Evangelie noemt den eenen schaaftal; dat ik het ben, hetgene de Heer heet zijn rijk, zijne kerk. Ja, het denkbeeld van eenen Heer J. C. brengt mede, de daarstelling van een geloof en een doopsel; zooals Paulus zegt. Ik ben de zuil en het steunsel der waarheid, der eeuwige blijvende waarheid Gods, der eenen noch verschillende noch verscheiden waarheid, welke mij algeheel is megedeeld door den H. Geest zelve, wiens onontbeerlijke bescherming mij tot de voleinding der eeuwen door Gods mond beloofd is. De mensch is niet vrij in het gebied der waarheid; hij moet luisteren, waar ik spreek; gehoorzamen waar ik befeel. Luisterthij, niet, mijn stichter heeft mij gezegd; dat ik hem als een heiden en tollenaar, moet beschouwen. Het is niet mogelijk mijne stem te hooren. Zij spreekt *urbi en orbi*; Zij davert over de vijf werelddeelen; ik spreek door de opvolgers dergenen; aan wie de Heer eens beval: gaat en onderwijst alle volken, niet alleen, dat ik, de gekruiste, de zaligmaker van zondaren ben; maar leert hen onderhouden alles wat ik u bevolen heb. Neen, de Heer heeft mijne leeraars niet gezegd: schrijft Bijbels af, verspreidt ze onder het volk, werp mijn woord als een twistappel onder de menigte! Hij heeft gezegd: door mij gezonden, even als ik door den vader gezonden ben, zult gij mijne waarheden prediken. Gij zult niet zeggen aan het volk: lees, maar luister. Gij zult een zijn, even als ik en de Vader een zijn; ik heb voor die eenheid gebeden; zij zal het blijvend kenmerk mijner kinderen wezen.

Zoo, ja, mag de Katholieke kerk met trots hare steen verheffen, en zoo spreekt zij geheel in den geest der Bijbels. Zij dan die zich vermeten het gebouw van God, inner als onvoltooid af te schilderen, moesten eindelijk eens begripen, dat zij de premisse stellen voor deze Godslasterlijke gevolgtrekking, dat de zending van Gods zoon, zelve, als leeraar, mislukt is. Zij die den Katholiken gedurig den blaam van onoverdraagzaamheid aanwijven, moesten eindelijk over het essentieel karakter der waarheid, over de wijze der vestiging en bestendiging der waarheid onder feilbare menschen eens rijpelijk nadenken; zij zouden leeren inzien, dat hunne beschuldiging niet kleef op de kerk, die niets aan de waarheid verrijken kan, maar dat zij uitloopt op de waarheid zelve die God is.

Schoone voortreffelijke eenheid der Katholieke kerk, hoe bewonder ik u tevens in uwe eenheden! Door u is niet slechts de band der liefde gestrengeld; die alle Katholiken kinderen omvat; maar door u ook knipten alle verstanden en vernutten voor de gelijkheid Gods. God loof is geen uitzonderaar van personen, en de Heer leeraar en stierf voor allen. Voor den Protestant is de Godsdienst eene soort van diepen waterbak, waarin

zakken, en waaruit hij eenige teuglen van vrekkelig water opphaalt, naarmate, zijne schraaf grooter en zijn arm gespieder zij; terwijl, intusschen, velen zich vruchteloos afzullen om een droppeltje, dat den dorst van hun geweten zal laven. Bij den Katholiek is de godsdienst eene bron van levend water, dat van zelf opwelt, om te vloeijen, het is eene heldere en doorschijnende fontein, waaraan allen kunnen drinken, en waartoe het genoege is, met de lippen te naderen, om zijnen dorst te lessen, en eene frisheid, die zich niet noemen laat, te gevoelen in al zijne aderen. De Katholieke eenheid maakt geen onderscheid tusschen de armen van geest, en de rijken van vernunft. Integendeel alle harten geborzaam aan een zelfde gevoel, alle verstandel buigen zich voor de eenvoudigheid van een geloof, dat het geloof van allen is. De ruwe en de beschaafde, de geleerde en de ongeleerde dalen neer tot hetzelfde waterpas. Neerdalen neen; zeggen wij liever: Heiden opbevoerd op de vleugelen der openbaring, gestuurd door het roer der Kerk, klimmen zij op tot de bevatting van zoo hoog waarheden, dat de afstand tusschen wijs en dwaas, geleerd en ongeleerd verdwijnt en zich verliest in den peilloozen afstand, welke God van den mensch afscheidt.

Doch onze opgelopenheid verkeert in geheel andere gemoedsaandoeningen, wanneer wij eenen blik pogen te werpen op hetgene de protestanten tegen over onze kerk hebben willen oprigten. Wij zien, wij zien nog eens en ons oog rolt over een ijdel. Want hetgene zij kerk noemen, bestaat in eene onzichtbare wereld of liever is de hersenschim van iederen feilbaren geest, het droombeeld, dat ieders bijzondere neiging en gezindheid zich hervoorbrengt. -- "Onder alle vormen des christendoms kunnen ware belijders schuilen", is tegenwoordig hun troetel denkbeeld. -- Treurig beginsel! deerniswaardig lot der christenen! Niemand kan dan meer veilig denken, dat hij de waarheid heeft! De waarheid, die lieve hemel! telg, die onder de oude wet, de wet van schrik, vaste kenteekens had, is dan onder de nieuwe wet de wet van genade, onzichtbaar geworden, en de zoon Gods, het licht der wereld, zoude dan neergedaald zijn, om den fakkel der waarheid uit te dooven? Verschrikkelijke godslastering! Gij, die dus de waarheid verdonkert kunt gij nog niet gerustheid zeggen, wie tot de ware kerk behoorden, of Stephanus of zij die hem steenigden? -- In het aanzien der stellige waarheden Gods, moet verontwaardiging ontgloejen tegen de kampvechters van dat waarheidsmoordend stelsel, waaraan zij zelfs een glimp van christelijke liefde trachten te geven, als of de christelijke liefde bestond, in het oor der volken te streelen en ze zwoefjes in te wikkelen in den doodsjaap der onverschilligheid. En de hoofdorganen van dat stelsel noemen zich hier te lande uitleggers van Gods woord, verkondigers van het Evangelie? Waarlijk, zoo het woord Gods konde blozen, zoude het hier roodkeurig worden! -- Gediensig en laf toegevend mogen wij niet zijn, jegens de zulken, die het lang begraven stelsel van Jurieu weer tot het leven roepen, dat men zich slechts aan de hoofdbeginselen van het Christendom behoort vast te houden, een stelsel, dat zoo als bekend is, door Bayle zelve stuk geslagen is in een werk aan Jurieu gericht, met dit opschrift: *Porta patens esto, nulli claudatur honesto*. Veel minder kunnen wij in dezulken, die zoo liefelijk vrede maken, met allerhande gevoelens, dan in anderen gedoozen, dat zij intusschen alles benijden en bekijbelen, wat in de Katholieke kerk schoon en voortreffelijk is; die door hartstogt vaak in het belagchelijke gevoerd, bij v. onlangs in ernst beweerden, dat de Roomsche kerk ook niet een is -- waarom? Luister! -- Om dat een Rans de Jesuiten nitgeroepd, en een ander hep weder hersteld heeft! De eenheid der kerk hangt af van eens kloostervrede! O die slimmee kollen! Maar medelijden beziet ons jegens die Protestanten, die rechtzinnig naar de eene waarheid zoeken en die hunne aanklagingen niet smoren in

den vloed der hartstogten; die te verstandig en doordenkend, om hunne eigene dwaling niet te bevroeden; geen kracht genoege bezitten, om zich tot de Katholieke waarheid te verheffen, die zij anders hoogte zien glijwten; die, ofschoon hunne onrustige moede, de armen nog niet hoog genoeg durven binstekom om het ware hauptpunt der eenheid te ontdekken. Neen, dat gedrochtelijk stelsel van een zogenaamd Christendom, dat de tusschinders zelve niet kunnen afloekenen, kan, maar niet bevroedigen. Alleen de juist afgebakende Katholieke geloofloofloor kan vrede aan de harten schenken. -- Laat u, dan, van de grijze Mededertkerk niet afschrikken door afgisleten sprookjes, of geïsoleerde Bijbelteksten, waarruit de boosheit kan opzuigen, wat zij goedvindt. Gij moest eens kunnen aansien hoe trekschouderend wij veeljds zulke schrijverij ontvangen, en onwillig bij ons zelve, zeggen? *Sic bella morata?* zijn dat waarlijk uwe wapenen? Magtet gij, weldra schijnoudoote lammeten wezen van den eenigen schaaftal des Heeren? Hogte de gegengende schoot onzer eenige Moeder ook u kalmter poonte der eenwigheid haen, en indrogen! O, moggen onze gebeden, die wij u hier openlijk bevolgen, den genaderijken God helpen verbidden, dat het licht des eenigen waren geloofs in uwen geest, de zalving der liefde in uw hart nederdalen! Zo, zult gij belijders worden van eene godsdienst, wiens welke Calvijn, uw groote hertspijner! Zich eenmaal deze groote waarheid heeft laten ontvallen: *God heeft den troon zijner godsdienst in het middelpunt der wereld gevestigd, en daarop heeft hij geplaatst een eenigen opperpriester, tot wien allen zonden opzien, ten einde zij beter in de eenheid zonden behouden blijven.* Cultus sedem in medio terra collocavit, illi unum Antistitem praefecit, quem omnis respicerent, quo melius in unitate continerentur.

ADVERTENTIEN.

Heden overleed alhier, aan de gevolgen van verval van krachten, na voorzien te zijn van de III. Sacramenten der H. Kerk, mijnne dierbare Echtgenoot den Heer **CHRISTIANUS CORNELIS RUIJKE**, in den ouderdom van 49 jaren en 6 maanden. *Boxmeer* den 13. Januarij 1843. **J. A. LAMBRÉCHTS** Wed. O. C. RYKER Dienende tot kennisgeving aan vrienden en bekenden.

HEDEN AANGEKOMEN

Gerookte Winter Zalm
EN
GEMARIONERDE HARING
P. Suyling
in Fijne Vischwaren in de Kerkstraat

W. W. VAN DER MEIJLEN
Openbaar Notaris te Reek, zal namens zijne principalen op Woensdag den 1 Febr. 1843, ten huize van H. VAN DER MEIJLEN aldaar, s'namiddags ten 2 uren Provisioneel, en op Woensdag den 15 Februarij op uur en plaats genoemd daaraan volgende, Finaal, publiek verkoopen. Een welbekante **WIND-OLY- en PLEMOLEN** in de Kom der Gemeente Reek, voor eenige jaren Nieuw opgebouwd, met HUIS, ACHTERBOUW, L. I. S. en T. U. I. N., nagenoeg bij de Rivier de Maas, en den Straatweg op de Oude en Grare. Waardoor het vervoer der voorwerpen zeer gunstig is; breeder met kadestrale aanduiding bij Billetten omschreven.

Grainmarkt van 's DERTOGENROSCHE
van Donnedag, Vrijdag en Zaterdag, 12, 13 en 14 Januarij 1843.
ROGGE prijs hooftd. 1e kwaliteit (7.30 a 7.45) 2de, 1e kwaliteit 7.10 a 7.25; grappe 7.00.
BOEKWIJ tot de volgende prijzen goed afgegaan, als 46.00 a 61.50; minder 15.00 a 15.80.
VOEDER-HAVER van 2.30 a 2.60, vond goede koop. Zie de middelprijzen van de Rogge waarnaar de zetting van het brood op Zaterdag den 14 dezer, is gebonden (7.26 a 7.30).
De 3 Nederlandsche ponden, Roggebrood 34 Cent.
Het Ned. pond Boter 1.00 a 1.07.
Het Ned. pond Boter bij de A. A. DE BOOL.